

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

26. An qui unica explosione tormenti bellici occideret decem homines, committat decem peccata in confessione necessario fatenda? Et quid, si unico voluntatis actu tres homines vellet occidere? Et ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

ad alteram ergo vel debet Diana huic subscribere, vel antecedentia delere.

2. Ego quidem sensi difficultatem, & ne mihi considerem: hanc ego P.N. Praga, & Vienna S. Theologiae Doctore, & Professore Viro verè erudito, & in moralibus benè versato decidendam proposui, & iudicavit, eum qui vno itinere, aut coitu bis, aut ter concurreret, vnicum peccatum commissurum, plura autem si inter fornicationem priorem & posteriorem intercedat temporis intervalum (ergo dicere debuit à fortiore, mulierem quæ antequam vir exoneret, bis concurrat, vnicum commississe fornicationis peccatum) & ego etiam hic difficultatem inueni, & in re dubia, & perplexa dico primo, sicut de periuriis, & blasphemis; Ita de homicidiis, & fornicationibus in hac materia est philosophandum. Ergo videat Diana quid dicat de prioribus, & vel inuitus debeat de posterioribus pariformiter philosophari. Dico secundò, sicut de fornicatione; Ita de pollutione, sodomia, & aliis sordibus contra naturam erit philosophandum. Nam si habere tota nocte vnam feminam est vnicum peccatum mortale; etsi interueniant plures copulae: Vnicum erunt peccatum mortale multæ pollutiones, aut contra naturales copulae habitæ consequenter & vno impetu.

3. Huc vique Caramuel, cuius sententia magis confirmari potest exemplo confessarii excipientis in peccato mortali, successiue v. g. trium confessiones, quem probabiliter asserunt plures Doctores; vnum tantum peccatum committere.

4. Sed hanc sententiam minime sustinendam esse puto, & idè illam impugnant Eminentissimus Lugo & in Ref. 164. & in Ref. 165. de sacram. pœnit. disp. 1. c. 6. sect. 4. num. 157. Constantinus Castro mater. in collectione Theologiae Moralium tract. 1. cap. 6. artic. 4. sect. 4. & Tamburinus opus. de confess. lib. 2. cap. 1. 2. §. 8. num. 56. vbi sic asserit: Qui Sacerdos successiue audit in peccato mortali plures confessiones vnam post aliam; in sententia probabiliter non committit plura numero distincta peccata; Idem dic si confessarius idem modicè deflexerit ad alios sermones minime facientes ad eiusmodi ministerium: Vnde factis erit si dicat, Audiui vna vice plures confessiones absolutionem in statu peccati mortalis ministrando.

5. Contra, qui vna eademque nocte v. g. plures copulas habet cum eadem: multò magis; qui plures copulas; cū plurius sicut etiam, qui plures successiue occidit, debet numerum explicare copularum, & occisionum ratio est, quia hic sunt diuersi omnino actus consummati, nec vnus facies moralem vnitatem cum alio, in præcedentibus verò illi actus v. g. detractionum ex se faciunt vnitatem moralem, sic enim modo humano æstimari solet. Ita ille, & communiter doctores.

6. Nec obstant exempla adducta à Caramuele in contrarium, & præcipuè illud de confessario excipiente in peccato mortali successiue plurium confessiones; Nam respondeo primò ex Suarez in 3. part. tom. 5. disp. 5. sect. 3. num. 7. & Constantino loco citato, actionem humanam aut versari circa terminum, in quo perficitur, & completur ipsa actio; aut versari circa terminum indefinitum ac incertum; qui habet extensionem, & latitudinem: Si actio peccaminosa versatur circa terminum definitum; & in eo consummatur; tunc multiplicata actione multiplicatur & peccata; si verò actio peccaminosa non habet terminum definitum & limitatum, tunc multiplicata actione successiua circa idem obiectum sine morali interruptione non multiplicatur peccata. Quo sic stante respondeo ad Caramuelem, fornicationem habere terminum definitum

& limitatum, in quo completur, & terminatur ipsa actio, quod quidem non accidit in aliis exemplis ab ipso Caramuele adductis; Ergo optime Diana dixit, fornicationem ter cum femina, committere tria peccata, non autem qui vnicò impetu tres blasphemias euomit, & idè non deserat hic apponere verba doctissimi, & amicissimi Patris Escobar in Theol. moral. 10. 1. lib. 8. sect. 1. c. 2. n. 51. Vbi, me citato, sic ait: Quando actio versatur circa terminum definitum, & in eo consummatur, multiplicata actione multiplicatur peccata, & consequenter tot consummaturum es capax subiectum, quot actiones multiplicasti. Id patet in eo, qui lapsus successiue fornicatur sine temporis mora, cum vna ac eadem persone: nam actus fornicationis habent terminum definitum in quo consummantur; fornicatio enim sequens non continuatur cum præcedente, nec cum ea efficit vnam actionem moralem. Ita ille.

7. Ad exemplum de confessario, quod est magis difficile, & facit magis ad confirmationem opinionis Caramuelis? Respondeo primò, illas actiones fieri per modum iudicii ex Concilio Tridentino, & communi Doctorem sententia; ergo illæ administrationes Sacramentales, licet non sint diuersæ, si successiue fiant moraliter videntur vniri, & effici per modum vnius à Confessario.

8. Quod quidem non procedit in fornicante, si successiue diuersas fornicationes efficiat; Confirmatur, quia communiter in illa actione natura remanet ita lapsa, & viribus destituta, vt egeat aliquo tempore, & nouis incitamentis ad denuò fornicandum; Ergo ex ipsamet natura apparet, illam actionem prorsus non habere dependentiam cõa alia, nec moraliter dici posse cum alia vniri, & effici per modum vnius.

9. Non est igitur amplectenda opinio Caramuelis, qui fortasse ex iuris principiis etiam inferret & diceret, Sacerdotem celebrantem in die Natiuitatis successiue tres missas dici solitas, in peccato mortali, non committere tria peccata mortalia, sed tantum vnum. Sed ego hanc sententiam alibi reprobauit, & nunc iterum refello.

RESOL. XXVI.

An qui vnica explosione tormenti bellici occiderit decem homines, committat decem peccata in confessione necessario fatenda?

Et quid, si vnico voluntatis actu tres homines velle occidere?

Et deducitur, an quando coniugatus cum coniugata adulteratur, & Religiosus cum Moniali habet copulam, contrahant duplicem, & inter se diuersam speciem malitiæ? Ex part. 1. tract. 3. & Miscell. 3. Ref. 3.

§. 1. **N**egatiuam sententiam sustinet nouissime Pater Ioannes Pontius in Cur. Theolog. in tract. 4. §. quasi. 7. conclus. 2. numer. 53. vbi sic asserit: Obicitur, qui furatus est centum nummos, debet illam quantitatem explicare, nec sufficeret dicere, quod furatus est decem, aut quantitatem sufficientem ad peccatum mortale, & tamen illa circumstantia non mutat speciem; similiter qui vno actu, verbis gratia vna explosione tormenti bellici interficit mille homines, præsertim intentione determinata tot interficiendi, debet id confiteri, & non sufficit dicere, quod interfecerit vnum, aut aliquos homines, vel aliquem numerum; sed illa etiam circumstantia non mutat speciem. Dices has circumstantias explicandas propter restitutionem annexam.

Sup. hoc inf. in Ref. 7. §. Nec obstat. & in Ref. 42. & in Ref. 164. §. Nota etiam & in Ref. 165. de sacram. pœnit. disp. 1. c. 6. sect. 4. & sup. cursum in Ref. 15. §. Et Emanuelem. & inf. n. Ref. 164. §. Hæc obiectio. ad med. & sup. in tr. 2. Ref. 5. cursum in fine, §. 1. & in to. 4. tr. 6. Ref. 126. §. vlt. à princ. vsq. ad med. & breuiter cum F. gundez, & Rodriguez citatis in Ref. 2. & 4. huius not. tantum in to. 6. tr. 4. Ref. 61. §. 1. in fine, & §. 2. in to. 4. tr. 8. in fin. Ref. 42.

xam, quæ respectiue ad tantam quantitatem damni deberet fieri.

2. Contra; quia suppono, quod restituisset integrè ante, aut quod ipse sciret suam in hoc obligationem, & quod id diceret Confessario: tunc non obligaretur; ergo solutio hæc non subsistit.

3. Hæc obiectio est difficilis, & de ea fusè agit Cardinalis de Lugo, qui tandem concludit non esse necessarium has circumstantias consistendas, nisi interrogetur penitens à Confessario; Quam doctrinam confirmat auctoritate Marulli, & Megalæ in *instituzione Confessariorum* 1. part. lib. 5. cap. 12. qui id expressè tenet de voluntate interficiendi plures homines, & nostri Em. Rodr. tom. 2. sum. cap. 1.4. n. 23. dicens eum, qui in peccato audit plures confessiones successiue non teneri ad consistendum numerum confessionum, de quo tamen, ac de numero hominum occisorum, ac quantitate furti est eadem ratio. Et præterea; quia qui detrahit alicui familiæ non solet confiteri, nec interrogari de numero illius familiæ, nec qui præbet scandalum aliquibus præsentibus solet confiteri, aut interrogari de eorum numero.

4. Circa hoc vix video profus vllam differentiam inter peccatum furti, & interficiendi plures homines; vnde videtur sequi ex conclusione, quod non teneatur quis per se ad consistendam quantitatem furti, aut numerum hominum, quos vno actu interfecit; quia neutra circumstantia mutat speciem. Sed addo contra Lugo, penitentem non teneri consequenter ad consistendam talem circumstantiam, sed sufficere quod dicat, furatus sum quantitatem mortaliter peccaminosam, & interfeci aliquos homines. Et si Confessarius petat quantam, aut quot, ipsum posse dicere: non teneor ad hoc consistendum, impone mihi quamuis penitentiam conformem peccato mortali talis speciei, & intrue, vt vis conformiter. Huc vsque Pontius, cui addæ Martinam de San Ioseph in *mor. Confess.* tom. 1. lib. 1. tract. 11. de penitent. num. 4. vbi sic ait: [No comete mas de vn pecado el que con vn solo acto de voluntad quisó matar veynte hombres, & cometer carnalmente diez mugeres; y assi no tiene obligacion à declarar el numero de las personas, basta que diga que quisó matar algunos hombres, &c. Porque como va dicho es muy probable, que en vn mismo acto no puede auer doblada malicia, numero distincta. De lo dicho se sigue que se vno mata con vn impetu de ira vna, vel ocho personas, no comete mas de vn pecado. Ita ille; qui etiam citat Cardinalem Lugo, & postea in num. 10. subijcit, no pecan mas de vn pecado numero el casado que adultero con muger casada; ni el Religioso que pecó con Monja, porque pecar con persona del mismo estado agrava dentro de la misma especie.] Et hanc sententiam nouissimè tenet Constantinus de Castro in *Collect. Theolog. moral.* tract. 1. cap. 6. art. 3. sect. 3. vbi sic ait: volens vno impetu ire occidere plures homines eiusdem rationis, vno sermone detrahens de pluribus, aut plures conuitiis afficiens, aut vnico ictu plures occidens, non committit plura peccata, quod obiecta sunt eiusdem rationis, circa quæ versantur hæc cogitationes, locutiones, & operationes eodem tempore, sine morali saltem interruptione: sic ite. Sed licet hæc opinio sit probabilis, ego non discedo à sententia affirmatiua, quam docui, & quam nouissimè docet Hermannus Busenbaum in *medulla Theolog. moral.* lib. 1. tract. 2. cap. 3. dub. 6. num. 3. Ioannes de Soria in *epilogo summar.* part. 2. tract. 1. sect. 1. disput. 6. §. circa circumstantiam, & Pater Verricelli in *99. moral. tractat.* 8. quest. 17. num. 1.

mer. 7. vbi sic ait: Respondeo igitur, quod quando quis occidit tres homines vno ictu, debet explicare se tres occidisse, quando autem non occidit, sed voluit eodem voluntatis actu tres occidere, sufficit dicere, semel optaui occidere. Ratio disparitatis est, quia quando occidit, tunc ad sunt tres consummationes eiusdem prauæ voluntatis; certum est enim fatendum esse opus externum, seu consummationem peccati, nequit autem id explicari, nisi dicendo se tres occidisse: At verò in actu interno non consummato; cum vnus sit, neque multiplicetur ex multiplicitate obiectorum, proinde sufficit explicare semel habuisse actum voluntatis occidendi, tacendo an vnum, plures, aut quot homines occidere voluerit; Ita ille. Displicet etiam id, quod Martinus de San Ioseph asserit supra, nam quando coniugatus, cum coniugata adulteratur, tunc contrahit duplicem, & inter se diuersam speciem malitiæ adulterij, vnam propter fidem fractam propriæ vxori, alteram propter cooperationem, qua cooperatur coniugatæ, vt marito fidem datam frangat; sed frangere fidem differt specie à peccato cooperationis frangendi fidem. Itaque in hoc casu faciunt duplicem iniuriam; coniugatus enim facit iniuriam vxori suæ vtendo aliena, & marito alienæ vtendo ipsa. Religiosus etiam facit iniuriam Deo, qui vovit castitatem, quatenus ipsemet frangit votum suum, & aliam iniuriam, quatenus concurrat cum altera persona ad frangendum alterum eius votum.

5. Quæ ratio est melior, quam illa, quam adducit Cardinalis de Lugo; nempe quod in peccato talium ex circumstantiis illis vtriusque personæ sint malitiæ distinctæ speciei, nam diuersæ speciei peccatum est violare votum suum, & concurrere ad violationem voti alterius.

6. Hæc enim ratio supponit falsum, nam profus eadem specie malitiæ est in hoc, quod tu ipse fureris, & quod concurras cum alio ad furandum, & in procuranda pollutione propria, ac aliena. Vide Soriam, & Verricelli locis citatis, & Pontium num. 71.

Sup. hoc sup. in Ref. 24. & in aliis eius primæ annot.

RESOL. XXVII.

An qui vno consuetu cum pluribus pugnaret, & successiue, v. g. occideret tres, committeret vnum tantum peccatum? Ex part. 1. tract. 5. & Misc. 5. Ref. 43.

§. 1. Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis Lugo videtur affirmatiuam sententiam docere, licet dubitatiue, & cum formidine, sic enim asserit de Penitent. disp. 16. sect. 14. §. 2. num. 57. Infero quinto, quid dicendum sit de illo, qui ter copulam habuit cum eadem: Aliqui volunt sufficere quod penitens dicat, fui cum meretrice vna nocte, & feci quod potui. Ita Zanardus Dominicanus in *directorio Confessariorum* part. 1. de Sacrament. penitent. c. 18. dummodo non habuerit interruptionem mentis, vel operis. Caterum iuxta regulam traditam dicendum videtur, esse tria peccata, cum vna copula non faciat vnum cum alia, sed singulæ sint actiones completæ, & totales; quod idem dicendum est de illo, qui successiue occidit tres homines sibi etiam successiue occurrentes propter eam rationem, aliud fortasse esset, si vno impetu illos omnes aggredere- tur, vt vno consuetu contra eos pugnaret, & illos occideret: tunc enim videntur habere vniorem moralem, quatenus constant vnam congressionem, & consuetu m. Ita Lugo.

2. Sed contra illum insurgit nouissimè Dicastillus de Sacramento.

Super hac quaest. supra lege doctrinam ex Ref. 23. §. 1. in fine, & seq. & in Ref. 26. à principio, & infra in Ref. §. 9. vltima principio, & in alio vers. eorum annotationi, quamuis in aliquo distet ab hac quaestione. Sup. hac doctrina in §§. seqq. huius Ref. & infra in fine Ref. 117. 118. & in Ref. 165. §. In Ref. 39. & supra in Ref. 15. §. penult. & vlt. & in Ref. 22. §. Sed. ad medium, vers. Confirmatur, & in Ref. 25.

H h Sacramento.